KOREYSLARNING MARKAZIY OSIYOGA MIGRATSIYASI

Jo'rayev Baxromxo'ja Akbarali o'g'li
Toshkent shahar Sergili tumanidagi 266-maktab tarix-tarbiya fani katta o'qituvchisi
baxromjuraev858@gmail.com

Qabul qilindi: 29.10.2025
Ko'rib chiqildi: 30.10.2025
Tasdiqlandi: 31.10.2025

Kalit so'zlar:
Madaniyat, moslashuv. koreyslar, deportatsiya, migratsiya, Markaziy Osiyo, diaspora, Uzoq Sharq, O'zbekiston, Qozog'iston, integratsiya, madaniyat.

Annotatsiya: Mazkur tezisda koreys xalqining XX asrning 30-yillarida Markaziy Osiyoga majburiy ko'chirilishi, ularning ijtimoiy-madaniy moslashuvi va hozirgi kunda O'zbekiston hamda boshqa mintaqa davlatlarida tutgan o'rni tahlil qilinadi.

kasb etadi.

Asosiy qism: XX asrning 30-yillari sobiq Sovet Ittifoqi tarixida siyosiy repressiyalar, majburiy ko'chirishlar va etnodemografik o'zgarishlar davri sifatida ajralib turadi. Shu jarayonlardan biri — koreyslarning Uzoq Sharq hududlaridan Markaziy Osiyo respublikalariga deportatsiya qilinishi bo'lib, bu hodisa nafaqat siyosiy qaror, balki ijtimoiy-madaniy muhitning o'zgarishiga olib kelgan tarixiy jarayondir.

1937-yilda SSSR hukumati qarori bilan Uzoq Sharqdagi koreys aholisi xavfsizlik bahonasida Markaziy Osiyoga-O'zbekiston, Qozog'iston va Turkmaniston hududlariga majburan deportatsiya qilingan. Bu jarayonda 172 mingdan ortiq koreys oilalari o'z yurtidan ajralib, og'ir sharoitlarda yangi hududlarga ko'chib o'tgan.

Markaziy Osiyoda koreyslar dastlab xo'jalik ishlarida, ayniqsa paxtachilik va sabzavotchilik sohasida mehnat qilganlar. Ular qisqa vaqt ichida mahalliy muhitga moslashib, ta'lim, tibbiyot, madaniyat va sport sohalarida ham katta yutuqlarga erishganlar.

O'zbekiston koreyslari millatlararo totuvlik va madaniy xilma-xillik timsoliga aylangan. Bugungi kunda respublikada "O'zbekiston koreyslari uyushmasi", "Koryo ilbo" gazetasi va koreys madaniyat markazlari faoliyat yuritmoqda.

1. Deportatsiyaning siyosiy va demografik sabablari

Koreyslarning Markaziy Osiyoga migratsiyasi Sovet Ittifoqining ichki siyosiy strategiyasining bir qismi bo'lib, chegaraviy hududlarda yashovchi etnik guruhlarni "xavfli" toifaga kiritish bilan izohlanadi. 1930-yillarda Yaponiyaning

Koreyani bosib olishi natijasida koreys millatiga mansub aholiga nisbatan “potensial dushman” sifatidagi qarash shakllandi. Shu sababli koreyslar ommaviy deportatsiyaga uchradi.

Mazkur ko‘chirish jarayoni keskin demografik o‘zgarishlarga olib keldi: koreyslarning 90 foizi Uzoq Sharqdan chiqarilib, asosan Qozog‘iston va O‘zbekiston hududlariga joylashtirildi.

2. Migratsiya jarayonining kechishi va ijtimoiy oqibatlari

Deportatsiya jarayoni insoniy sharoitlardan yiroq holda amalga oshirilgan. Transport vositalari yetarli emasligi, oziq-ovqat va tibbiy yordamning cheklanganligi tufayli ko‘plab odamlar hayotdan ko‘z yumgan. Shunga qaramay, koreyslar o‘z mehnatsevarligi, birdamligi va ijtimoiy faolligi bilan qisqa vaqt ichida yangi muhitga moslashishga muvaffaq bo‘ldilar.

O‘zbekiston SSRda koreyslar asosan Toshkent, Sirdaryo, Qashqadaryo va Surxondaryo viloyatlarida joylashtirilgan. Ular dehqonchilik, sabzavotchilik, paxtachilik sohalarida faoliyat yuritib, ilg‘or agrotexnik usullarni tatbiq etdilar. Bu esa qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishining samaradorligini oshirishda muhim omil bo‘ldi.

3. Koreys diasporasining iqtisodiy va madaniy integratsiyasi

Markaziy Osiyoda koreyslar iqtisodiyotning turli tarmoqlarida o‘z o‘rnini topdi. Ularning faoliyati nafaqat agrar sohada, balki ta’lim, tibbiyot, san’at va ilm-fan yo‘nalishlarida ham sezilarli ahamiyat kasb etdi. 1960–1980-yillarga kelib koreys diasporasi vakillari orasida taniqli olimlar, san’atkorlar, o‘qituvchilar, vrachlar paydo bo‘ldi.

Madaniy jihatdan koreyslar o‘z milliy an’analarini saqlab qoldilar, lekin shu bilan birga o‘zbek, qozoq va boshqa mahalliy xalqlarning urf-odatlari bilan uyg‘unlashdilar. Bu jarayon natijasida Markaziy Osiyoda o‘ziga xos ko‘p madaniyatli ijtimoiy muhit shakllandi.

Xulosa:

Koreyslarning Markaziy Osiyoga migratsiyasi tarixiy jihatdan majburiy xarakterga ega bo‘lsa-da, ular mintaqa hayotining ajralmas qismiga aylangan. Koreys diasporasi bugun ham ikki xalq o‘rtasidagi do‘stlik, bag‘rikenglik va madaniy almashinuv ramzi sifatida ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Абдурахманов, К. (2007). *История корейской диаспоры в Центральной Азии*. – Ташкент: Фан.
2. Ким, Г. (1992). *Корейцы Средней Азии: историко-социологический анализ*. – Алма-Ата: Наука.
3. Kang, J. (2010). *Forced Migration and Identity: The Koreans in Central Asia*. – *Journal of Asian Studies*, № 4, 56–72.

4. Pak, B. (2015). *Koreans in Uzbekistan: History and Modern Identity*. – Seoul University Press.
5. O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxivi. Fond R-837, 1937–1945 yillar hujjatlari.